

slovenski izmed velikega števila profesorjev na prepolni veliki gimnaziji. Temu pa ni krivo to, da bi bilo sploh premalo slovenskih učnih močij. To ni res; le te učne močij naj se ne puščajo na Češkem, Moravskem, v Galiciji, v Gorenji in Dolenji Austriji in v vseh nemških krajih. Pokličejo naj se domu, pa bode učni vspeh vse drug, kakor je pa sedaj. Ne rečem, da morda nemški profesorji iz osebne mrznje s slovenski učenci niso tako prijazni, kakor to pričakuje mladinsko srce in kakor je treba, da so vzbujajo veselje do učenja, temveč naravno ne more biti uspeh tako ugoden, ako profesor ne zna otrokovega materinega jezika, kakor bi bil v nasprotnem slučaju. Jaz bi visoko učno upravo nujno prosil, da se na to okoliščino blagovoljno ozira pri prvem imenovanju. To je tembolj potrebno, ko se je pri bližajočem ali, kakor liberalci trdijo, že izvršenem imenovanju gospoda celjskega profesorja Zavadlala okrajnim šolskim nadzornikom — ki je jeden onih dveh profesorjev, ki na popolno nemški gimnaziji znata slovenski — moralo ozirati pri njegovem namestniku na to, da se v Celje kličejo le učne moči, ki zadoščajo omenjenim zahtevam.

Nekaj besed bi rad še izpregovoril o enakopravnosti, kar jo je nam včeraj razlagal gospod Foregger. Ze poprej sem omenil, da ima naš narod pravico za-se zahtevati narodno enakopravnost, ker se od njega ravno toliko zahteva, kakor od nasprotne strani. Da smo mi tem zahtevam, posebno kar se tiče krvnega davka, točno zadostili, kaže preteklost. S krvavimi črkami je pisana zgodovina 47. pešpolka, in ta je spodnještajarski polk. Na bojiščih italijanskih v letih 1848 in 1849 se je ta polk tako hrabro držal, da je slavni Radecki pred njim se odkril in se zahvalil za hrabrost, katero so pokazali slovenski vojaki. Mi smo vedno kazali, da smo pripravljene ne le s svojim denarnim, temveč tudi s krvnim davkom se potegniti za skupno državo. Dokazali smo, da imamo razum za skupno blaginjo Avstrije in nikdo nam ne more očitati kakega nelojalnega dejanja. Pokazali smo, da smo bili vedno zvesti državljanji in smo še in smo v vsakem oziru izpolnjevali svoje državljanske dolžnosti. Zato pa zahtevamo, da nam vlada dá, kar nam gre! Jeden uzrokov, da smo stopili v koalicio je ta, da smo bili prepričani, da ima sedanja vlada načelnika, katerega prešinjajo čustva pravice. Želim, da se nam ne omogoči ostati v Hohenwartovem klubu, to želim, da se naš narod ne moti v lojalnih čustvih, katerega danes povsem prešinjajo in ki se pokažejo pri vseh priložnostih. S to željo sklepam.

Cerkvene zadeve.

Društvo za pozidanje nove farne cerkve v Cadramu.

Občni zbor tega društva se je 20. maja popoldne obhajal v cerkvi. Vič. g. župnik je najprej pričujočim omenil odlok c. kr. okr. glavarstva Celjskega dne 4. maja t. l. s katerim bi se moralo tukajšnji podružnici Sv. Nikolaja za popravilo leta 1890, ki se je vršilo pri naši farnej cerkvi, še vnovič vzeti 657 gl. 63 kr., potem ko se jej je že prej vzelo 400 gl. V to cerkveno predstojništvo nikakor ne more privoliti in je že prevzvišenemu knezoškofijstvu o tem poročalo. Ta cerkev je med našimi najbolj uboga in se v njej že od leta 1876. božja služba več ne opravlja, torej je treba, da se tej cerkvi vsaj 600 gl. glavnice varuje. Leta 1892 imeli smo 58 % občinskih doklad, l. 1893 in 1894 jih imamo pa 54 zato, da se ta dolg stare farne cerkve poravnava, in ni treba najubožnejše naše cerkve čisto oropati.

Reklo se je, da ako konkurenčni odbor, katerega načelnik je g. Fr. Jonke, c. kr. poštar in fužinski lastnik v Oplotnici, izjavo dá, da nam ni treba onih 657 gold. 63 kr. in se bo gotovo od preč. kn. šk. konzistorija odlok prejel, da ne smemo vse glavnice tej cerkvi vzeti, bode se na podlagi tega pritožba v Gradec napravila, in po doseglej zmagi si bomo zamogli zopet podružnico Sv. Nikolaja ohraniti. Zaželeno pismo od preč. kn. šk. konzistorija smo med tem prejeli; ali g. Fr. Jonke one zaltebane izjave ni hotel dati in tudi svojih odbornikov ni hotel za mnenje vprašati, čeravno v tej zadevi ni sam vladar; a vsaka sila do vremena, in bomo videli, kaj bodo drugi možje in tudi višja gosposka rekla, da si ne pride navskriž s kn. šk. konzistorijem.

Potem je g. predstojnik društva razložil navzočim visok namen našega društva, ker ono hoče zidati božjo hišo, v kateri se bode sv. vera razlagala, Bog se bode v njej častil in molil. Zato se mora za njeno dostojnost in tudi potrebno velikost skrbeti. Kjer so se cerkve podirale, kakor za turških napadov v naših krajih in pred 100 leti na Francoskem, tam se hudobije množijo od dneva do dneva. Nova farna cerkev nam pa tudi mora postati prava očetovska hiša, ki nas naj v svojej lepoti spominja nebeskega Jeruzalema. Če se navadni kristijan vidi na nižji stopinji v svojem bornem stanovanju od bogatinov, ki v krasnih palačah prebivajo, kaže nam cerkev, da imamo vsi enega Očeta v nebesih. Marsikdo bi mislil, da bomo za dosego društvenega namena vsi z združenimi močmi delali zdaj, ko se je društvenemu predstojniku po lastnih žrtvah, po tujih dobrotnikih in domačih društvenikih posrečilo, že precej nad 20.000 gold. nabrati, in se je tudi krasno stavbišče že l. 1892 kupilo, ali temu ni tako. Nasprotniki naše katoliško-narodne stvari so pred občinsko volitvijo volilce po visokem Pohorju iz sosednih župnij in doma strašili, da ne sme nihče Čadramskega g. župnika in ne od njega priporočenih mož voliti, ker on hoče na davek 50.000 gl. za novo farno cerkev naložiti itd. Da je to hudobna laž, mora vsak pameten človek spoznati; in da se to ne pravi dobre reči podpirati, ampak jo podirati, vsak vé. Govornik še zavrača na svoja dela v obroku celih 18 let, s katerimi se lepota našega kraja po pričevanju imenitnih mož ni zmanjšala, ampak zdatno povišala. Vsem ustreči pa nikdar ni mogoče, posebno še našim narodnim nasprotnikom ne.

Po tem razgovoru je bila volitev novega odbora, in so bili izvoljeni gg.: Vid Janžekovič, Anton Kolar, Janez Hmetec, Blaž Oblonšek, Matija Kos, France Kos, Blaž Mliakar, France Stoklas in Jurij Leskovar, kateri bodo imeli za prihodnja tri leta dolžnost, skrbeti za napredek našega težavnega podjetja. Bog in Marija nam pomagajta!

Gospodarske stvari.

XIV. občni zbor društva „Kmetovalec“ v Gotovljah.

Bodi mi dovoljeno opisati na kratko XIV. občni zbor, ki se je vršil dne 20. maja t. l. na vrtu gostilne g. Ivana Kopriva v Gotovljah, ki je nam okinčal svoje prostore prav krasno. Pri vhodu pozdravljala nas je mogočna slovenska trobojnica s cesarsko zastavo, ter se prijazno zibal z venci obdan napis »dobro došli«. Ko proti četrti uri popoldne odpojo pevci geslo, povzame g. predsednik, Tone Goršek, besedo ter nas s prijaznimi besedami pozdravi in otvori zborovanje. Zatem pa prevzame g. Anton Petriček, učitelj v Žalcu ter

častni ud našega društva, podučljiv govor o koristnih mrčesih in živalih sadnega drevja. Zahvaljujem iz srca gospoda govornika v imenu odbora še enkrat za krasni poduk in trud. Dalje je poročal društven tajnik o delovanju društva. Iz poročila smo slišali, da je odbor društva imenoval preteklo leto 10 častnih udov, pristopil pa eden ustanovnik in 19 rednih udov tako, da šteje društvo sedaj 10 častnih, tri ustanovne, 59 rednih in 74 podpornih udov, vkup 146 udov.

Vršila se je tudi volitev novega odbora in je bil enoglasno izvoljen stari odbor. Odbor pa si izvoli enoglasno g. Toneta Goršek, predsednikom; g. Davorina Antloga, tajnikom; g. Antona Cilenšek, predsed. namestnikom; g. Franca Baš, blagajnikom; g. Franca Vizovišek, blagajnikovim namestnikom; g. Leopolda Antloga, tajnik. namestnikom, in knjižničarjem, Andreja Antloga; Radoslava Baš in Blaža Brinovec, odbornikom. Pri vpisovanju novih udov se je zopet vpisalo precejšnje število novih udov in nabrala na veselje blagajnikovo precej lepa svotica. Zatem je vstal naš domači pesnik in deklamoval svoje zopet novo sestavljene pesmi, kar je povzročilo mnogo veselosti in odobravanja. Tudi naši domači pevci zabavali so nas prav povoljno s krasnimi pesmami. Tukaj se je pokazalo zopet, kaj stori dobra, trdna volja iz samih kmetijskih gel, ali donele so najtežavnejše skladbe, da bi le kar vedno poslušal. Čast, komur čast!

Ker se je to vse vršilo še pri izvanredno lepem vremenu, bila je sijajnost tem večja in lepša. Ljudstva se je zbralo od vseh krajev nepričakovano veliko. Zastopane so bile vse občine in vasi Savinjske doline. Naj še omenim, da nas je počastil tudi svojim pohodom eden č. g. duhovnik iz sosedne župnije, čast mu; želimo pa videti pri prihodnjem zborovanju vse bližnje č. g. duhovnike, ker društvu ne deluje samo za napredek kmetijstva, temuč se drži trdno gesla: vse za vero, dom in cesarja.

To bi bil skromen opis nepozabnega nam XIV. občnega zbora. Vsem navzočim pri XIV. občnem zboru se še enkrat na tem mestu prav iskreno zahvaljujem in kličem vsem prijateljem kmetijstva in naroda: K XV. občnemu zboru na veselo svidenje! D. A. tajnik.

Sadje- in vinorejsko društvo za Šoštanjski okraj namerava v povzdigo vinoreje v tem okraju ustanoviti podružno trsnico in sicer v Šmartnem na Paki. V ta namen ima dne 10. junija t. l. ob 3. uri popoldne v gostilni gosp. Martina Pirtovšek na Paki svoje potovalno zborovanje. Pregledalo se bode pri tej priliki dotično, za trsnico namenjeno zemljišče, ob katerem se bode pa tudi podučevalo o zelenem cepljenju ameriške trte.

Vinorejci iz Šmartnega in bližnje okolice ne zamudite ugodne priložnosti in udeležite se tega zborovanja mnogobrojno! Podpirajte pa društvu v njegovem delovanju s tem, da se vpišete društvenim udom, ter Vaše sosede k temu nagovarjate in tudi pridobite!

Sejmovi. Dne 2. junija v Poličanah (svinjski sejem). Dne 4. junija na Tinskem, v Jurkloštru, Slovenski Bistrici in Mariboru. Dne 5. junija v Radgoni. Dne 6. junija na Ptujju in na Bregu pri Ptujju. Dne 7. junija na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem) in pri Kapelah. Dne 8. junija v Strassu, pri Sv. Marjeti na Dravskem polju, na Hajdinju in v Šmartnem pri Slov. Gradcu.

Dopisi.

Iz Dunaja. (Lov za Brazilijo.) Ravno sem od jednega tukajšnjih znancev sprejel naslednje pismo: »Udine 17. maja 1894. Gospod Š. G. Beč. — Naznanjam Vam, da sem zopet odprl proste poti čez morje iz Genove do Št. Pavla (Brazilijo). Vse družine, katere hočejo tja iti, dobijo od mene Freikarto in nimajo nič drugega plačati, kakor železnico do Genove. Prosim Vas to Vašim prijateljem naznaniti, da se bodo začele vse družine pripravljati, prodajati. Vsi mi morajo poslati krtne liste od vsih oseb, tudi od najmlajših otrok, da vsim prostore na parobrodi zagotovim. Odhode bom naredil iz Pontebbe in sicer prvokrat dne 23. junija, meseca julija pa dvakrat. Iz Pontebbe za železnico do Genove plača vsaka nad 7 let stara oseba okolu 15 fl., otroci od 2 do 7 let pa okolu 8 fl.; na parobrodi je vse prosto. Vaše in od vseh krtne liste pričakovavši, pozdravljam Vas in vse s spoštovanjem Anton Gergolet m. p. Emigracija. — Listu sta bila dodana dva kuverta s piščevim napisom. Ta obsega samo ime in pa »Udine, Italien«. Na zadnji strani kuverta, v katerem je zgorajšnji list došel, stoji: Abs. Antgert Via Bertalietia Nr. 29 Udine. »Antgert« mislim, je okrajšano ime: Anton Gergolet. Zgoraj omenjeni Š. G. je kočijaž na tramwaju in je že pretečeno leto mislil odriniti v Brazilijo. Na moje prigovarjanje pa in gledé na žalostna poročila, katera je donasal »Slov. Gospodar«, katerega mu dajem čitati, je ostal tukaj. Ta Gergolet je najbrž kak agent, kateri naše ljudi zapeljuje. Da bi kdo s 15 fl. lahko šel v Brazilijo, kakor ta piše, je gotovo gola laž. Imenovani list sem izročil policiji, da naj oblastva tudi letos dobro pazijo na te sleparske agente! J. K.

Iz Podove. (Občinska volitev.) Kakor je skoro pri vsaki volitvi nekaj rogoviležev navzočih, ki vodo na svoj mlin obračajo, tako je bilo tudi pri tukajšnji volitvi v občinski odbor dne 1. maja t. l. Jeden med volilci, ki ima usta kakor ščuka, odpiral jih je od jeze do ušes. Navadno pravimo takemu človeku »široko-ustnež«. Na zadnje so ga vslic nasilstvu le za »erzacmana« izvolili. Pa še niti tega ne zasluži, ker si upa veliko čez duhovnike govoriti in čvekati, kako so isti bogati in premožni; to pa le zategadelj, da bi njim ne bilo ljudstvo naklonjeno.

Od Sv. Ilja v Slov. goricah. (Naš prerok.) Razni slov. časniki prinašajo dopise od Radgone, v katerih opisujejo znanega preroka Vračka. Marsikateri bralec »Gospodarja« bode si morebiti mislil, no, temu Vračku pa ni enakega zagrizenega sovražnika Slovencev in duhovnikov pod milim nebom. Pa dragi bralec, tudi tukaj pri nas imamo takega sovražnika Slovencev in duhovnikov. To človeče si ne dá miru. Tista neozdravljiva bolezen, katera ga toliko muči noč in dan, namreč: »sovrašstvo do Slovencev«, mu ne privošči ljubelega miru, ako vsak teden v eni ali drugi krčmi ne blati in obrekuje domačih Slovencev in duhovščine. Po navadi ima vselej takrat svojo veliko »besedo« in tedaj kriči na vso moč, da se mu usta do ušes raztegajo, iz katerih pljuje svoj gnus in žolč na duhovnike in Slovence. Posebno si zaupa takrat, kadar ima nekoliko Nemcev s seboj. Oj takrat je oblasten, kakor petelin na gnojišču. Tako oblastno mahal je zopet na večer 17. maja v eni tukajšnjih krčem po domačih duhovnikih in slovenskih možeh. Ti naš prerok! Oprosti, da te nekaj hočemo danes vprašati: Ker ti je vse tako zoprno, kar po slovenskem diši, zakaj pa si se tedaj tako ponižal, da si šel pred ne dolgo časom k slov. posojilnici za slovenski denar prosit? Kaj pa je te zmotilo? Pa ti je mogoče strpeti slovenski denar v žepu? Zakaj pa nisi šel k domači nemški »Vorschusskass«? No, ti